

KYVYT JA KIINNOSTUS EDELLE

*Opas huoltajalle nuoren tukemiseen
koulutus- ja urapolun rakentamisessa*

MITÄ TYÖELÄMÄN SUKUPUOLIJAKO TARCOITTAÄ?

Tiettyjä ammattialoja vaivaa voimakas ja ennen kaikkea tarpeeton sukupuolijako. Erityisen näkyvää sukupuolijako on sosiaali- ja terveysalalla, rakentamisessa, tekniikan ja luonnontieteiden aloilla sekä johto- ja esimiestehtävissä. Sukupuolijakoon liittyvät asenteet näkyvät jo peruskoululaisten ainevalinnoissa.

KETÄ TÄMÄ HAITTAA?

Sukupuolijaon vuoksi työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa ihanteellisella tavalla. Sosiaali- ja terveysalaa vaivaa työvoimapula, koska miehet eivät hakeudu alalle. Luonnontieteiden ja tekniikan alat puolestaan menettävät matemaattisissa oppiaineissa menestyvien naisten osaamisen ja piilevän potentiaalin. Työelämän sukupuolijaon purkamisen tavoitteena on saada jokaiseen ammattiin sopivin henkilö sukupuoleen katsomatta.

PAST VS. FUTURE

MITÄ VOIT TEHDÄ HUOLTAJANA?

Olet nuorelle merkityksellä keskustelukumppani ja tietolähde nuoren suunnitellessa peruskoulun jälkeistä koulutus- ja urapolkuaan. Seuraavien kysymysten avulla voit auttaa ja tukea nuorta loppuelämää koskevilla valinnoillaan. Kysymyksiä kannattaa pohtia yhdessä nuoren kanssa.

MITÄ NUORI TOIVOO TULEVAISUUDELTAAN?

Huoltajana sinulla on varmasti toiveita nuoren tulevaisuuden suhteen. Tärkeintä kuitenkin on se, mitä nuori itse toivoo tulevaisuudeltaan. Monesti nuori jo tietää, mitä hän pitää tärkeänä opiskelu- ja työelämässä ja vapaa-ajalla, ja tästä on syytä keskustella hänen kanssaan. Huoltajana sinulla on varmasti toiveita nuoren tulevaisuuden suhteen. Tärkeintä

kuitenkin on se, mitä nuori itse toivoo tulevaisuudeltaan. tai opiskelua ja työelämää koskevat näkemykset vaikuttavat nuoren suunnitelmiin.

MITKÄ OVAT NUOREN KYVYT JA KIINNOSTUKSEN KOHTEET?

Nuoren käsitykset omista kyvyistä ja kiinnostuksen kohteista ovat avainasemassa onnistuneiden koulutus- ja uravalintojen tekemisessä. Nuoren ei kannata arvioida

omia taitojaan yksin, sillä se johtaa helposti itsensä ali- tai yliarvioimiseen. Huoltajana sinä tunnet nuoren vahvuudet ja kyvyt, kuten tuntevat myös opettajat ja opinto-ohjaajat. Käykää läpi läheisten ihmisten näkemyksiä nuoresta persoonana, oppijana ja työskentelijänä sekä kotona että koulussa.

NAISTEN JA MIESTEN TYÖT?

Kysy nuorelta, että pitääkö hän joitakin koulutusaloja tai ammatteja sukupuolensa

vuoksi itselleen sopimattomina. Miettikää, vastaavatko näkemykset todellisuutta vai ovatko ne jollain tapaa vanhanaikaisia tai virheellisiä. Nuori tarvitsee ajantasaista tietoa eri koulutusaloista ja ammateista arvioidakseen niiden kiinnostavuutta ja omaa soveltuvuuttaan alalle. Verkosta löytyy paljon ammatinvalintaan keskittyviä sivustoja, ammatinvalintatestejä ja oppilaitosten esittelyjä, joiden kautta työelämä tietoutta voi kartuttaa!

SINI MERIKALLIO | TUTKIJA, ILMATIETEEN LAITOS

Millaisia vaikutuksia koulutus- ja työurien sukupuolen mukaisella eriytymisellä on sinun edustamasi organisaation tai alan näkökulmasta?

”Tekniikka ja tiede ovat itsessään ihanan tasa-arvoisia. Kyvyt ja osaaminen ratkaisevat, minne siivet kantavat. Opiskeluympyrät ovat miesvaltaisia, mutta esimerkiksi avaruustutkimuksen parissa on myös naisvaltaisia aloja, kuten revontuli- ja plasmatuskimus. Vaikka miehet ovat yleisesti enemmistönä, on naisia kohonnut merkittäviin johtotehtäviin ja lasikattoja onkin pistetty pirstaleiksi oikein urakalla – latu on vapaana huipulle asti.”

Millaisen vinkin antaisit yläkoulun oppilaiden huoltajille siihen, miten he voivat tukea lapsiaan koulutus- ja urapolkujen rakentamisessa kykyjen ja kiinnostuksen ohjaamina?

”Tärkein elin opiskelussa on lopulta istumalihas. Lukutyötä tarvitaan opiskelussa, mutta ilman kunnan motivaatiota suoritus jää aina vajaaksi; yrittämiselle ja erehtymisille pitää antaa aikaa ja tilaa ja nuoria tulee kannustaa omatoimiseen ongelmaratkomiseen valmiiden vastausten googlettelun sijaan. Tärkeintä kouluaikojen opiskelussa ei ole kaavojen ja niiden käytön opettelu, vaan itseluottamuksen luominen siihen, että pystyy löytämään ja ymmärtämään ratkaisun, jos sen etsimiseen vain hetkeksi kunnolla syvennyy. Tekniikan alalla riittää mielenkiintoisia töitä ja haasteita tulevaisuudessakin. Jos lapsella yhtään on kiinnostusta siihen suuntaan, kannattaa heittää bensaa liekkeihin! Mihin lapsen intohimo tai kiinnostus kohdistuuukaan, sitä kannattaa tukea. Tulevaisuuden maailmassa voi nyt hölmöltä tuntuva uravalinta viedäkin ensimmäisten joukossa täysin uuden alan eturintamaan.”

TUIJA PULKKINEN | PROFESSORI, AALTO YLIOPISTO

Millaisia vaikutuksia koulutus- ja työurien sukupuolen mukaisella eriytymisellä on sinun edustamasi organisaation tai alan näkökulmasta?

Aalto-yliopiston vararehtorina näen erityisen ongelmallisena sen, että tekniikka ei ole kouluissa oppiaineena, joten nuorilla on vain hatara käsitys niistä asioista, joita teknillisissä yliopistoissa opetetaan ja millaisiin ammatteihin täältä valmistutaan. Perusopinnot pitkässä matematiikassa, fysiikassa ja kemiassa ovat välttämätön pohja tekniikan opiskelulle, mutta yhä harvempi lukiolainen suorittaa niitä. Tämä koskee erityisesti tyttöjä, jotka usein jättävät luonnontieteiden opiskelun, koska eivät koe insinööriin ammattia kovin naiselliseksi tai arvojaan vastaavaksi. Näin jo peruskouluvaiheessa tehdyt päätökset heijastuvat myöhempiin mahdollisuuksiin hakeutua koulutukseen.

Millaisen vinkin antaisit yläkoulun oppilaiden huoltajille siihen, miten he voivat tukea lapsiaan koulutus- ja urapolkujen rakentamisessa kykyjen ja kiinnostuksen ohjaamina?

Tiede ja tekniikka mielletään koviksi aloiksi, mutta niiden tuloksilla voidaan edistää myös pehmeitä arvoja. Terveysteknologiat kehittävät diagnoosimenetelmiä ja hoitoja erilaisiin sairauksiin, tukevat vammaisten ja

ikäääntyneiden toiminnallisuutta ja kykyä selviytyä kotona pidempään sekä erilaisia oman kunnon ja terveyden seurantamenetelmiä. Energiaratkaisut antavat keinoja ilmastonmuutoksen torjuntaan ja ympäristön tilan parantamiseen.

Hyvä peruskoulutus luonnontieteissä ja tietotekniikassa on tärkeä osa nykyaikaista sivistystä. Tietotekniikka on läsnä jokapäiväisessä elämässämme ja matematiikkaa on hyvä osata sen verran että osaa laskea asuntolainansa korot. Monipuolinen perussivistys on ollut suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus - hyvä perusta usealla eri alueella mahdollistaa erilaisia uravaihtoehtoja maailmassa, jossa oletuksena ei enää voi olla, että valmistuttuaan yhteen ammattiin pysyy siinä lopun ikäänsä.

Lapset ovat yleisesti lahjakkaita ja fiksuja, kyvyt kasvavat työtä tekemällä. Kiinnostus herää siihen, mihin keskittyy. Opiskelun tehtävänä on opettaa nuorta selviytymään maailmasta - siihen on hyvä osata vähän historiaa (ei toisteta vanhoja virheitä), vähän taloustieteitä ja matematiikkaa (mitä kaikkea osamaksulla ei kannata ostaa), tietotekniikkaa ja luonnontieteitä (miten saa digiboxin päälle) ja kieliä ja kulttuureja (miten tulla toimeen muiden ja erilaisten ihmisten kanssa).

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUN TUEKSI

Pohtikaa yhdessä nuoren kanssa seuraavia kysymyksiä. Voitte keskustella kysymyksistä myös yhdessä oppilaanohjaajan kanssa.

1. MITÄ NUORI TOIVOO TULEVAISUUDELTAAN?

- › Mikä nuorelle on tärkeää opiskelussa, työelämässä ja vapaa-ajalla?
- › Miten nuorelle tärkeiden ihmisten mielipiteet vaikuttavat nuoren peruskoulun jälkeisiin suunnitelmiin?

2. MITKÄ OVAT NUOREN KYVYT JA KIIINNOSTUKSEN KOHTEET?

- › Missä nuori on hyvä, mitä hän tykkää tehdä ja mistä hän on kiinnostunut?
- › Miltä nuoren näkemykset kuulostavat sinun, huoltajan näkökulmasta?

3. ONKO MIESTEN JA NAISTEN TÖITÄ?

- › Onko sinun tai nuoren mielestä olemassa ammatteja, jotka sopivat parhaiten tietylle sukupuolelle?
- › Millaisia mielikuvia mies- ja naisvaltaiset ammatit herättävät? Ovatko mielikuvanne ajantasaisia ja paikkaansapitäviä?

YKSI ÄLYKÄS PÄÄTÖS. **UEF.**

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Itä-Suomen yliopisto

Puhelinvaihte: 0294 45 1111

Joensuu

Yliopistokatu 2
PL 111, 80101 Joensuu

Kuopio

Yliopistonranta 1
PL 1627, 70211 Kuopio

Savonlinna

Kuninkaankartanonkatu 5-7
PL 86, 57101 Savonlinna

uef.fi

Itä-Suomen yliopiston
LUMA-KESKUS

Luma-keskus

luma-keskus@uef.fi

Yliopistokatu 7
Natura N213
PL 111, 80101 Joensuu

uef.fi/luma